

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 12 febr. 1897, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af två under förra militiebostället Tuna n:o 1 om 5 $\frac{1}{4}$ mantal i Östergötlands län lydande lägenheter.

(I. A.)

Uti en till Riksdagen afåten proposition (n:o 24) af den 13 november 1896 har Kongl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att medgifva, att de under förra öfverstebostället Tuna n:o 1 om 5 $\frac{1}{4}$ mantal i Rystads socken och Åkerbo härad af Östergötlands län lydande lägenheterna Åkerby och Höga måtte under de i kongl. brefvet den 25 sistlidne september stadgade vilkor hvar för sig till försäljning utbjudas för de dem åsatta saluvärden med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1898, dock med iakttagande, hvad Åkerby anginge, att denna lägenhet först hembjödes brukaren deraf, samt att de medel, som genom nu ifrågasatta försäljningar kunde komma att inflyta, måtte, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att domänstyrelsen i skrifvelse den 20 april 1896 hos Kongl. Maj:t anmält, att under det för statsverkets räkning till den 14 mars 1898 utarrenderade förra öfverstebostället Tuna n:o 1 om 5 $\frac{1}{4}$ mantal i Rystads socken och Åkerbo härad af Östergötlands län, hvilken egendom lemnade i årligt arrende mer än 500 kronor, lydde två lägenheter Åkerby och Höga, samt att vid den

uppskattning af egendomen i och för dess förnyade utarrendering, som under nästlidet års höst förrättats af vederbörande domänintendent och biträdande uppskattningsmän, desse framställt förslag om försäljning af nämnda lägenheter.

Vid sin berörda skrifvelse hade domänstyrelsen fogat instrumentet öfver omförmälda arrendeuppskattning äfvensom instrument öfver saluvärdering å lägenheterna, som på styrelsens föranstaltande jemväl egt rum; och framginge af dessa jemte öfriga till ärendet hörande handlingar och karta bland annat:

att ifrågavarande lägenheter voro belägna, Åkerby i östra Hargs socken 0,8 mil från hufvudgården och Höga i samma socken som hufvudgården, men på ett afstånd derifrån af 0,5 mil;

att lägenheterna, hvilka vore försedda med kronan tillhöriga åbyggnader, innehölle förutom impediment, Åkerby 7,44 hektar tomter och åker, 33,60 ar äng och 4,33 hektar afrösningsjord samt Höga 4,30 hektar tomter och åker, 16,70 ar äng och 2 ar afrösningsjord; samt

att uppskattningsmännen dels vid beräklandet af arrendevärdet för egendomen i dess helhet, hvilket satts till 3,985 kronor, deri upptagit för Åkerby 173 kronor 80 öre och för Höga 120 kronor 40 öre, dels ock ansett saluvärdet å den förra lägenheten böra sättas till 3,500 kronor och å den senare till 2,500 kronor.

Såsom skäl för lägenheternas försäljning hade uppskattningsmännen anført, att lägenheterna med deras aflägsna läge ej kunde vara till ringaste gagn för hufvudgården, som utan motsvarande nytta finge tillsläppa för dem erforderliga skogseffekter, hvaremot lägenheterna syntes kunna fördelaktigt afyttras; och hade uppskattningsmännen hemställt, att de personer, som nu brukade lägenheterna mot afgäld till arrendatorn af hufvudgården, måtte erhålla hembud å desamma, då de nedlagt kostnader å lägenheterna för deras förbättring och under längre tid innehåft dem.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet hade i afgifvet utlåtande anført, att, då lägenheterna i fråga vore belägna aflägsne från hufvudgården och fördenskill icke lämpligen kunde sambrukas med denna, samt särskild anledning till deras bihållande i kronans ego saknades, Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig böra tillstyrka desammas försäljning hvar för sig till uppskattade värdena, dervid emellertid, enär lägenheterna icke vore hänförliga till sådana, som omförmäldes i kongl. brefvet till domänstyrelsen den 22 december 1893 angående särskild föryttring af lägenheter från kronoegendomar, som försäljas, uppskattnings-

männens förslag om hembud åt nuvarande brukarne ej syntes Kongl. Maj:ts befallningshafvande böra föranleda till någon åtgärd.

För egen del hade domänstyrelsen ansett uppenbart, att ifrågasvarande lägenheter ej med fördel kunde brukas tillsammans med hufvudgården; och då genom deras särskilda föryttring skulle främjas det i Riksdagens skrifvelse den 9 maj 1894 åsyftade ändamålet att åt mindre bemedlade bereda tillfälle till bildande af egna jordbruk, hade det syntes styrelsen lämpligast, att lägenheterna, såsom föreslaget blifvit, hvar för sig försåldes. På sätt Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmärkt, vore lägenheterna, såsom försedda med kronan tillhöriga åbyggnader, icke att hänföra till sådana lägenheter, som afsåges i kongl. brefvet den 22 december 1893, och således vid en eventuel försäljning brukarne ej berättigade till hembud. Sådant ansåge styrelsen ej heller böra ifrågakomma i afseende å Höga, hvars brukare, enligt hvad vederbörande domänintendent i afgifvet yttrande meddelat, ej vore derstädes bosatt, utan hade sitt hemvist å en brukaren enskildt tillhörig egendom i närheten; men då lägenheten Åkerby allt sedan år 1889 varit bebodd af dervarande brukaren Sven Fredrik Svensson, hvilken ock enligt uppskattningsmännens vitsord å lägenheten nedlagt kostnader för dess förbättring, hade styrelsen ansett billigt, att han erhöle hembud å lägenheten. Innan åtgärd för föryttring af någondera lägenheten vidtoges, borde emellertid, då lägenheterna ej vore särskildt skattlagda, det egendomen åsatta mantal fördelas å hvar och en af lägenheterna samt å egendomen i öfrigt, en åtgärd, som, derest försäljning af lägenheterna ej medgäfves, i allt fall blefve till gagn vid den särskilda utarrendering af lägenheterna, hvarom styrelsen då på grund af femte punkten 1 mom. i kongl. kungörelsen den 10 november 1882 komme att föranstalta.

Hvad i ärendet sålunda förekommit hade, enligt hvad i statsrådsprotokollet vidare meddelas, syntes föredragande departementschefen ådagalägga, att ofvannämnda båda lägenheter lämpligen borde skiljas från egendomen och hvar för sig utbjudas till försäljning. Icke heller hade departementschefen något att invända mot hvad domänstyrelsen i öfrigt föreslagit; dock ansåge sig departementschefen beträffande styrelsens hemställan, att lägenheten Åkerby måtte hembjudas lägenhetens nuvarande brukare, böra erinra, att Kongl. Maj:t i anledning af Riksdagens ofvanberörda skrifvelse den 9 maj 1894 och sedan domänstyrelsen afgifvit förslag till de närmare bestämmelser, som beträffande de i Riksdagens skrifvelse omförmälda upplåtelse funnes erforderliga, i kongl. bref till domänstyrelsen den 25 sistlidne september meddelat bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenhetens upplåtande från

kronans under styrelsens förvaltning stående, för statsverkets räkning utarrenderade jordbruksdomäner, samt att enligt dessa bestämmelser Kongl. Maj:ts befallningshafvande skulle, sedan förslag om styckning af egendom till lägenheter eller om afsöndring derifrån af lägenhet, som icke vore bebyggd med enskild person tillhörande boningshus, blifvit i behörig ordning godkänt, genom kungörelse, som borde visst antal gånger uppläsas i länets kyrkor samt lika antal gånger införas i den eller dem af länets tidningar, Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämde, till allmänhetens kännedom meddela, att köpeanbud å lägenhet till åsatta saluvärdet borde inom viss angifven tid till Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifvas.

Lägenheten Åkerby vore, enligt hvad förut nämnts, icke bebyggd med enskild person tillhörande bostadshus, utan egde kronan åbyggnaderna å lägenheten. Derest försäljning af lägenheten ifrågakomme, skulle således enligt nyss anförda bestämmelse kungörelse om lägenhetens utbudande till försäljning för det åsatta saluvärdet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utfärdas, utan att lägenheten dessförinnan hembjödes brukaren till öfvertagande.

Då emellertid i fråga om denna lägenhet förekomme, att nuvarande brukaren bebott densamma sedan år 1889 samt nedlagt kostnader för lägenhetens förbättrande, ansåge departementschefen sig i detta fall böra tillstyrka den afvikelse från gällande föreskrifter angående sättet för försäljning af med enskildt bostadshus ej försedd lägenhet, som innefattades i domänstyrelsens förslag, att lägenheten Åkerby först skulle hembjudas nuvarande brukaren af lägenheten.

Departementschefen hemställde alltså, att Kongl. Maj:t måtte *dels* bemyndiga domänstyrelsen att ofördröjligen gå i författning derom, att egendomens mantal blefve i behörig ordning fördeladt å en hvar af lägenheterna Åkerby och Höga samt å egendomen i öfrigt, *dels ock* att till Riksdagen göra den framställning, som i förevarande proposition innefattas.

Emot hvad Kongl. Maj:t i oförmälda hänseende föreslagit har statsutskottet, till hvars förberedande behandling förenämnda proposition blifvit hänvisad, icke haft annat att erinra, än att, då Kongl. Maj:ts förslag om att lägenheten Åkerby skulle före dess utbudande till försäljning å auktion hembjudas brukaren deraf innebär en afvikelse från de i kongl. brefvet den 25 september 1896 efter Riksdagens hörande meddelade bestämmelser i fråga om lägenhetens upplåtande från kronans jordbruksdomäner, men fullgiltiga skäl icke synas utskottet föreligga

att i detta fall frångå berörda så nyligen fastställda bestämmelser, utskottet ansett, att båda ifrågavarande lägenheter, hvilka äro försedda med kronan tillhöriga åbyggnader, böra utan hembud till brukarne, i enlighet med sistberörda kongl. bref, till försäljning utbjudas.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition må på det sätt af Riksdagen bifallas, att Riksdagen medgifver:

att lägenheterna Åkerby och Höga må under de i kongl. brefvet den 25 september 1896 stadgade vilkor hvar för sig till försäljning utbjudas för de dem åsatta saluvärden, med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1898; samt

att de medel, som genom nu ifrågasatta försäljningar kunna komma att inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Stockholm den 12 februari 1897.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
